

denken dat men alleen bij het doen van belijdenis waken kan, dat de kerk des Heeren niet inwendig door vijandige machten verwoest wordt.

Bij d. discussie die op Stöcker's voordracht volgde wees Ds. Makling van Hamburg er op, dat de bevestigingspraktijk moest veranderd worden in den door spreker aangewezen zin en dit zouwel om der wille van de conscientie der kinderen als om die der predikanten, daarbij op de noodzakelijkheid wijzende om de zorg voor de opgroeiende jeugd tien, honderdmaal groter te doen zijn dan tot hietoe het geval was. De toestanden in Hamburg zeide de predikant Makling, schreien ten hemel.

Op de vergadering werden ten slotte een elftal stellingen aangenomen waarin werd uitgesproken, dat men de „confirmation“ in de volkskerk moeilijk op later leeftijd kan doen plaats hebben, omdat die plechtigheid nu eenmaal samenvalt met het verlaten van de volkschool. Daarom wordt het noodig om deze bevestiging noch als een sacramentele mededeeling des Heiligen Geestes, noch als een kerkelijke mondigheidsverklaring, noch als een onmiddellijke toelating tot des Heeren avondmaal op te vatten, maar haar te beschouwen als een Kerkelijk-opvoedkundige plechtigheid welke ten doel heeft op te leiden tot persoonlijk geloof. Eerst wanneer later na persoonlijke bespreking de predikant den bevestigde daartoe rijp acht, zal hij tot het Heilig Avondmaal kunnen toegelaten worden.

Men ziet hieruit dat de jammerlijke toestanden die een staats- of volkskerk wel moet mede brengen ook in Duitschland worden ingezien.

Wij houden het er echter niet voor dat er betering komen zal in den door Stöcker aangewezen weg. Men moet in Duitschland geheel breken met de gedachte, dat het verlaten van de school en het verlaten van de catechisatie om tot lidmaat te worden bevestigd moeten samenvallen. En dit geschiedt niet genoegzaam wanneer indien men de confirmatie-plechtigheid op 14 jarigen leeftijd laat bestaan, al zoekt men daarna ook de betekenis dier bevestiging te veranderen. Men krijgt alleen betere toestanden wanneer jongelieden die het lichaam des Heeren kunnen onderscheiden op belijdenis des geloofs worden toegelaten tot des Heeren Avondmaal en er daarna op de toegelatenen ernstige tucht wordt uitgeoefend en over hunne leer en over hunnen wandel.

Dit neemt niet weg dat wij de poging door Stöcker aangewend om beter wegen te banen, zeer waardeerden, al was het maar alleen wij daardoor de vinger geleid is op de wonde waaruit de landkerk bloedt.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

WEERCEVONDEN.

XXIX.

Met groote verwondering zag Geertje haar vader in 't gezicht. Haar herinneringen van hem waren gelijk wij weten, niet louter aangename. Zij kon hem zich voorstellen als een man die veel en zwaar werk deed, maar die ook veel dronk en vaak vloekte. Doch bidden... dat had hij voor zoover zij zich kon herinneren nog nooit gedaan. Daarbij, hoe had zij 't zelf in de laatste tijden verzuimd, uit gemis van behoefte daaraan.

Doch te meer moest het haar treffen, toen vader in een kort maar vurig en krachtig gebed, God den Heere dank zei voor het geluk, hun beiden zoo ongedacht geschenken, voor Zijn bewarende hand over hen, gelijk over moeder, en voor zooveel bewijzen van Zijn liefde, leiding en trouw al die jaren van scheiding ondervonden. Met ontroering hoorde de dochter het aan. Zij had zich zelf, als zij aan vader dacht of over hem sprak, steeds voor beter gehouden, dan hem. Thans kwam onwillekeurig de gedachte bij haar op, of dit nog wel zoo was, en zij gevoelde het, 't viel moeilijk daarop ja te zeggen. Thans herinnerde zij zich ook weer wat de knecht haar had verteld en — hoe weinig zij ook in den laatste tijd van de „fijnen“ had willen weten — zij gevoelde toch, dat de vader van thans een beter man was, dan de vader die haar verlaten had.

„Vader“, zoo sprak de dochter, nadat beiden een poos hadden gezweven, „hoe is het u toch gegaan? We hebben u telkens brieven geschreven, maar er is bijna nooit antwoord gekomen. O, we zijn zoo bedroefd geweest, en eindelijk kwam er een soldaat, uit Brabant, die zei, hij wist niet beter of u waart dood!“

„Kindlief“, was 't antwoord, „ik zou u een heel lange geschiedenis kunnen vertellen, maar dat gaat nu niet. Ik voel dat ik er te zwak voor ben, en de helft zou vergeten. Maar ik zal mijn best doen om je alvast het voornaamste te vertellen. Als 'k door Gods goedheid moeder nog eens mag weerzien en we weer met zijn drieën samen kunnen zitten, hoor je er wel meer van.“

Zooals je nog wel weten zult, had ik dienst genomen bij het leger en omdat er oorlog was met de Fransen moest ik naar Brabant, want daar werd gevochten, ik kwam te liggen in Oudenaarde, dat is een stad in Vlaanderen. 't Was daar niet plezierig. De menschen praatten wel Hollandsch, maar heel anders dan hier. Ook waren ze allemaal Roomsche, en hadden het niet begrepen op ons, want we waren ketters, zeiden ze. Wel waren ze onze vrienden, omdat we niet als zij vochten tegen de Fransen die 't land wilden innemen, maar voor de

rest lieten ze ons links liggen, tenminste de vreemdelingen.

Ik bleef daar een maand of wat en moest toen uittrekken omdat er een veldslag zou geleverd worden. Daar ben ik dan ook bij geweest.“

„En was dat niet verschrikkelijk, vader?“

„Ja Geertje, het was zoo, dat ik in 't eerst niet wist wat te doen. Door den rook en het stof kon men niet ver zien, doch overal om mij heen vielen soldaten dood of gewond neer. En ik hoorde nu gillen en schreeuwen en kermen, en dan weer getrommel en trompetten. Ik begreep niet hoe 't alles ging, maar schoot op kommando maar telkens, tot ik eindelijk een hoop ruiters in galop zag aanrennen. Nu zetten we ons schrap. De voorsten knielden, de anderen stonden allen met het geweer geladen. De ruiters vlogen als wilden op ons aan, maar wij schoten, schoten nog eens, en toen hoorde ik den officier roepen: „Vooruit!“ en wij stormden er met een luid schreeuw op los. Ik geloof niet dat er vijf en twintig van de Fransen levend afgekomen zijn.“

„Hé, wat vroeselijk“, zei Geertje, die een weinig begon te begrijpen wat oorlog eigenlijk zeggen wil.

„Ik had“, zoo ging de vader voort, „veel lust om het soldatenleven vaarwel te zeggen; want in Amsterdam had ik 't zeker veel beter dan daar, gelijk ik nu recht begon te beseffen.“

Maar onze kapitein zei, dat ik me flink gedragen had, en dat hij me tot bevoordering zou voordragen. Dit is dan ook gebeurd en ik kreeg ook een beter garnizoen. Daar hadden we een luitenant en zoo raakte ik weer aan het drinken, en 't ging er maar toe onder zooveel vreemd volk, Walen en Duitschers, Engelschen en Zwitsers, want je moet weten dat die allemaal vochten tegen de Fransen en er waren er veel bij, die dienst hadden genomen omdat er niet veel anders overschoot. Ik werd bevorderd, maar ik merkte toch dat ik niet veel verder kon komen, omdat ik zoo weinig had geleerd en ook omdat ik meer lust toonde in drinken en een goddeloos leven dan in datgene, waartoe de dienst mij telkens riep. Zoo zwierf ik van de ene plaats naar de andere; nu waren we hier, dan daar; maar zelden was het plezierig. Nu, we waren dan ook lang niet altijd welkom en daar was reden voor. Want we maakten het den menschen soms lastig genoeg. In sommige streken daar praten ze Koeterwaalsch, en ook wel Fransch, en dan kon ik al heel weinig met hen opschieten, al leer je heel gauw er althans wat van begrijpen. Eindelijk kwamen we te Namen te liggen, want er was alle kans dat die stad zou belegerd worden.“

„En is dat ook gebeurd?“ vroeg Geertje.

„Dat weet ik niet, want ik ben te Namen niet gebleven. Hoe dat kwam zal ik u vertellen. Want schoon de menschen het een ongeluk noemden, toch geloof ik, dat het in des Heeren weg ons nog een groot geluk is geweest.“

Zooals ik je zei was het in dienst dikwijls een ruw leven. Daar kun je hier je zoo geen denkbeeld van maken. Er werd veel voor ons geprekeerd als er gelegenheid toe was, en we moesten er dan wel heen, maar de meesten luisterden niet, en sommigen zaten er bij te slapen, omdat zij geen lust hadden in den dienst van God, en liever in de kroeg zaten dan in de kerk. Zulk een was ik ook, en de Heere God heeft groot geduld en lankmoedigheid met mij geoeft; anders was ik zeker reeds lang niet meer.“

Op een Zondagmorgen gingen we, met z'n vieren, na de kerk wandelen buiten de vesting. We hadden dus vrijaf. Een uur zoovast van de stad lag een herberg, waar veel soldaten kwamen en ook Zondags boeren en boerinnen. Je begrijpt wel hoe daar de Zondagmiddag werd doorgebracht. Jemerkte in die Roomsche streken toch al van den Zondag veel minder dan hier en dan zijn de menschen daar in 't Zuiden als 't op drinken en pret maken aankomt, ons misschien nog de baas. Om kort te gaan, dien middag ging het er zóó toe, dat ik me nu schaam er over te spreken. Tegen den avond waren we, gelooft ik, allen dronken. Wat er toen verder gebeurd is kan ik me niet meer herinneren; 't is me later verteld. Toen ik weer tot mijn bewustheid kwam, lag ik in 't hospitaal en gevoelde een geweldige pijn aan mijn voet.“

„Hoe was dat gekomen vader? Was dat in den oorlog gebeurd, dat zij u gestoken hadden of zo?“

„Wel neen: het was om zoo te zeggen geheel mijn eigen schuld. Je moet weten, we moesten altijd op een bepaalden tijd weer in de vesting zijn. Toen we daar nu zoo dronken in de herberg lagen, liet de waard — dat is me later verteld — een kar halen en ons er op leggen. Dit deed hij, omdat hij bang was dat als wij te laat thuis kwamen, 't aan de soldaten zou verboden worden voortaan zijn herberg te bezoeken. Een boerenjongen zou ons naar Namen brengen. Maar zoo dronken was ik — heb ik later van mijn kamerads gehoord — dat ik halverwege de vesting van de kar tuimelde. Het wiel ging over mijn voet en ik mocht geweldig gekreunde hebben, al wist ik daar later niets meer van. Toen ze in de vesting kwamen, brachten ze mij maar dadelijk naar het hospitaal.“

„En waart u erg bezeerd?“

„Heel erg; mijn been was bij den enkel gebroken, en ik leed hevige pijn, wel vijf weken lang. Toen kon ik weer een beetje voortstroompen, maar mocht nog niet uit het ziekenhuis, hoe graag ik ook wilde. Eindelijk na een maand of twee, kon ik heengaan. Doch het loopen ging nog slecht. Toen hebben ze 't onderzocht en het eind was dat ik moest worden afgekeurd voor den dienst, daar ik nooit meer goed zou kunnen loopen. Dit is dan ook net zoo uitgekomen.“

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

DRIETAL: Groningen ds. J. v. d. Berg te Slidrecht, ds. S. O. Los te De Lier en ds. W. H. Oosten te Enkhuizen.

TWERTAL: Ierseke J. Koppe te Beest, en N. P. Littoij te Krimpen aan de Lek.

BEROEFEN: Anjum H. Meijer te Reitsum. — Oudega H. M. Dethmers te Paesens. — IJst G. Ploos van Amstel te Wons. — Metzlawier S. Veldman te Gees.

BEDANKT: Bolnes J. Douma te Spijkenisse. — Lioessens S. H. Groeneveld te Marrum. — Sneek H. M. Dethmers te Paesens. — Wanswerd A. S. Schaafsma te Boornbergum. — Montfort W. Mulder te Giessen Oudekerk.

AANGENOMEN: Lopik G. v. Velzen te Ede.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEFEN: Niezijl R. A. C. Frijling te Koekange. — Blauwkapel B. v. d. Wal, cand. te Utrecht. — Ankeveen C. Langhout, cand. te Loosdrecht. — Groot Ammers J. L. Tichelaar, te Nijland. — Boskoop A. Kniphuizen te Noord Zijpe.

AANGENOMEN: Delft door H. v. Grietshuizen te Oosterwolde. — Delfzijl door R. A. C. Frijling te Koekange. — Amsterdam, dr. L. J. Helderling te Rotterdam. — Krommenie door dr. S. Baart de la Faille te Hoogwoud.

BEDANKT: Kollum door C. F. Cramer van Baumgarten te Blijham. — Den Bommel door H. Snel te Dirksland. — Niezijl door R. A. C. Frijling te Koekange. — Hoogersmilde J. Riemens cand. te Rotterdam. — Rouveen C. Bouthoorn te Ede.

Advertentien.

ONDERTROUW:

W. W. MEIJNEN, predikant te Winsum (Fr.)

en

W. C. DE JONGH.

Winsum 9 Mei 1900.

Haarlem

Wederom leed onze Kerk een gevoelig verlies; door het plotseling afsterven van een harer Ouderlingen onze geliefde Broeder

CORNELIS JEMPER,

in den ouderdom van bijna 65 jaar. Door zijne teedere godsvrucht, dwong hij de algemeene achting af, zoodat hij een goede getuigenis had ook van degenen die buiten zijn.

Door zijne algeheele toewijding aan de belangen van het Sion Gods, wier noden hem zoozeer op het hart wogen, was hij een steunpilaar onzer gemeente.

Reeds op 15jarigen leeftijd brak het geestelijk leven bij hem door, en niet lang daarna werd hij van zijn geestelijk kindschap krachtig verzekerd, zoodat hij ruim 50 jaar geschenken heeft als een licht in deze wereld. Wij staren hem met heimwee na. Maar dit is onze troost: de Koning der Kerk blijft, al is zijn trouwe dienstknecht van ons henengegaan.

Namens den Kerkeraad, W. MULDER, Praesid. K. KUIPER Hzn., Scriba. Giessen Oudekerk, 9 Mei 1900.

Zeer getroffen door de vele blijken van belangstelling en toegenegenheid bij hun Zilveren Huwelijksfeest ondervonden, betuigen ondergetekenden, ook namens hunne kinderen, hun hartelijken dank.

H. SMITSKAMP, en Echtgenoot. Zeist, Villa Nuova, Mei 1900.

Voor de vele en hartelijke bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van onzen geliefden Vader, Behuwd- en Grootvader, den Heer

PIETER SCHOUTEN, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Uit aller naam: ADR. SCHOUTEN. Zwijndrecht, 9 Mei 1900.

Nederl. Vereeniging van Vrienden der Waarheid enz.

De Algemeene Vergadering zal zoo de Heere wil, dit jaar gehouden worden op Woensdag 23 Mei e. k., des namiddags te 2 uur, in de Kerkeraadskamer der Gereformeerde Kerk te Amsterdam, Kerkstraat 109.

Namens het Bestuur, Dr. F. L. RUTGERS, Voorzitter. G. H. A. GROSHOEDE, Secretaris.

Verhuisd: van Steenwijk naar AMSTERDAM (BLOEMGRACHT 7)

T.v.d. Ploeg Izn., Vertegenwoordiger der Vereen. tot Chr. verz. van krankzinnigen. (Veldwijk-Bloemendaal-Deunenoord).

Theologische Boekhandel. van JAN HAAN, Groningen. N. Ebbingestraat 23. Ruime keuze der NIEUWSTE WERKEN op theologisch gebied, BROCHURES, etc. etc.

Aanbevelend,

Gereformeerd Gymnasium, TE AMSTERDAM.

Ouders of Voogden, die hunne Zonen of Pupillen met den nieuwen Cursus op eene der klassen van het Gereformeerd Gymnasium te AMSTERDAM wenschen geplaatst te zien, kunnen zich aanmelden vóór 1 Juli bij den ondergeteekende. Programma's met opgave der eischen voor de toelating en nadere inlichtingen, zijn te verkrijgen bij den Boekhandel voorheen Hóveker & Wormser, Kalverstraat 154, Alhier.

Dr. J. WOLTJER.

TER PERSE:

Drie en zestig jaren in dienst der Vrijheid.

◀ DE LEVENSGESCHIEDENIS ▶

VAN

GENERAAL JOUBERT

aan de jongens van Hollandschen stam verhaald DOOR

J. A. WORMSER.

„Ik heb mijn volk gediend van dat ik zes jaar oud was en niets is mij daarvoor ooit te goed geweest.“

JOUBERT tegen SIR GARNETT.

MET PORTRET EN VELE ILLUSTRATIËN.

Prijs f 0.75. Gebonden f 1.—

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÓVEKER & WORMSER.

Amsterdam. Pretoria.

JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15-17 en Vijgendam 12, Amsterdam.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO 1/2 pCt. onder prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gesigd te AMSTERDAM, Ketzersgracht 729.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINGK VAN DER OYE.

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LEEFRENTE tot elk bedrag.

Bij den Uitgever K. LE COINTRE te Middelburg is verschenen:

DE OEFENSCHOOL DES GEBEDS.

ZESTAL LEEERREDENEN van D. C. P. SLUIJTER, in leven Dienaar des Woords te Overtoom. Prijs f 1.—75. Gebonden f 1.10.

Uitgegeven ten voordeele ener op te richten Chr. School in het van Lennep Kwartier. Deze leerredenen zijn uitgesproken tegen het naderend Pinksterfeest in 1899 en worden gunstig aanbevolen ter lezing in Vacante Kerken.

Na ontvangst van het bedrag volgt franco toezending, alsook verkrijgbaar in den Boekhandel.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten, WESTERMARKT No. 21 AMSTERDAM.

Bij D. DONNER, te Leiden, is verschenen: Johannes' Evangelie aan de Gemeente toegelicht door

Ds. J. VAN ANDEL. Prijs ingenaaid f 2.75. Gebonden f 3.25

Geldelijke Nood.

De Heere heeft ons verblijd door zijne daden! Wij hadden geen geld om de salarissen over de maand April te voldoen, en daar ontvingen wij van een onbekende onder de letters X. Y. Z. een bankbiljet van f 100.—. De Heere schenke dien gever zijn genadeloon. Verder ontvingen wij nog van de kerk te Oudebroek f 11.72, van die te Vreeswijk f 5.—, van Meij. de Wed. J. Tulp te Ede f 3.—, door Ds. W. H. Gispens motto „gered“ f 5.—, van N. N. te Gorinchem f 1.50, W. van Engen Zuidveen f 1.50, J. S. v. d. A. te A. f 1.— en Meij. P. B. te A. f 5.—.

Dankbaar zijn wij voor alles wat wij ontvingen, maar toch blijft onze geldelijke nood groot en wordt de toekomst door ons donker ingezien. Wie het Rijk of de Gemeente dient ontvangt op zijn ouden dag pensioen en zijn weduwe blijft niet onverzorgd achter. En mogen dan onze broeders niet op hetzelfde hopen?

Och, dat daarom de onderdanen van onzen gezegenen Christus met blijdschap mogen weldoen, hun, die onzen grooten Koning en Zijn Rijk gediend hebben.

Namens het Bestuur, J. YSEBRAND, Penningmeester. Koninginneweg 187.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door Ds. H. J. Allaart te Harlingen f 157; door den heer P. J. J. Gooris te Brielle f 23; door den heer W. Post te Lollum: uit Arum f 16; uit Lollum f 99.50, uit Waaxens f 5; samen f 120.50; door Ds. J. Miedema uit Katendrecht f 22; uit IJselmonde f 36.50 samen f 58.50; door den heer Joh. Krap te 's Gravenhage f 45.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit).

Van de Geref. Kerk te Dokkum A f 0.35; van idem te Dokkum B f 25.75; van idem te Driesum f 5.27; van idem te Hollum f 2.40; van idem te Miermaroude f 2.75; van idem te Nes en Wierum f 3.88; van idem te O. Nijkerk f 3.—; van idem te Raard f 7.—; van idem te Wanswerd f 20.—; van idem te Schiermonnikoog f 0.83; van idem te Augustinusga c. a. f 2.35; van idem te Buitenpost f 8.20; van idem te Burum f 6.50; van idem te Eestrum f 0.65; van idem te Gerkesklooster f 5.24; van idem te Kollum A f 4.55; van idem te Kooten f 0.75; van idem te Oostmeer f 1.04; van idem te Twijzel f 1.16; van idem te Westergeest f 4.—; van idem te Tholen B f 4.—; van idem te Stad a. 't Harlingvliet f 1.50; van idem te Den Bommel f 1.—; van idem te Ouddorp f 1.93; van idem te Rockanje f 2.71; van idem (Halve coll.) te Ter Aar f 1.39; van idem te Aarlanderveen f 1.59; van idem te Alfen a. d. R. f 11.—; van idem te Bodegraven f 12.50; van idem te Leimuiden f 2.75; van idem te Nieuwkoop f 1.—; van idem te Nieuwveen f 2.50; van idem te Noorden f 1.55; van idem te Oudshoorn f 5.39; van idem te Waarder f 4.93; van idem te Oude Wetering f 9.25; van idem te Woerden f 5.98; van idem te Woubrugge f 0.78; van idem te Zevenhoven f 1.79; van idem te Zwammerdam f 3.79; van idem te Beest f 32.90; van idem te Garrijp f 7.—; van idem te Bergum f 2.10; van idem te Marum f 7.—; van idem te Berlikum f 10.80; van idem te St. Anna Parochie B f 5.55; van idem te St. Jacobi Parochie f 3.23; van idem te Stiens f 3.20; van idem te Boxum f 0.45; van idem te Hylgaard (1/2 col.) f 5.07.

Aan Schenkingen: Van een lidmate der N. H. K. f 20.—; door den heer J. M. van der Poel te Sappemeer f 2.50; door de Diakonie der Geref. Kerk, te Leiden C, gevonden in de collecte f 2.50; door Ds. S. Tromp te Hylgaard f 1.—.

Voor de Bibliotheek: Van den schrijver: Jacques Le Fèvre d'Étaples. Eene studie door C. van Proosdij. Van den heer Riens Balt te 's Gravenhage: Kennis der Stenografie en eisch des Tijds, enz. door W. E. Asbeek Brusse. S. J. SEEFAT, Penningmeester.

Hilversum.

De bl. Bijdr. dit blad aan de lezer kunnen

Da

Uit e de Ove neutraa elk lan heid, e onzent gen, da is; en het rec

Dit de eerst denis, i baar w heersch de vast dom tv dekten. breuke, nieuwe, den, e kerk ni kortweg voortbe weten. en weer men ee beiderzij concurre zijn. Di zich aa volken of de lijk in eenzelfd ontranc oorlog. heel Et durende in plaat tot het lijke ke de krach danig u schiks, i heid aa land, m af was tantsche toen tot op, en v denkend andersd gezinder van mi inferiori druk, w ropa d moeilij Rome e neemt n eenigle gang in een Prot

De l

Bepale heid, zo vaderlan terstond was den Gods te naar, du beginsel ciale, 't niet werd waard g Dat de eerste pl aan de v vrecn tation, w 1563 dro lijke Ne gaven m souden t kerken v de beho seggen. der dial voor de